

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **L. X.**, zast. Mgr. Lilianou Vochalovou, advokátkou se sídlem Praha 2, nám. I. P. Pavlova 3, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 9. 2004, č. j. 55 Az 750/2003 – 38,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem ze dne 29. 9. 2004, č. j. 55 Az 750/2003 - 38, zamítl Krajský soud v Brně (dále jen „krajský soud“) žalobu žalobkyně – stěžovatelky proti rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 7. 11. 2003, č. j. OAM-2654/VL-10-ZA08-2003. Tímto rozhodnutím žalovaný stěžovatelce neudělil azyl dle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se na stěžovatelku nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 téhož zákona.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podala stěžovatelka včas kasační stížnost.

Stěžovatelka proti tomu v kasační stížnosti výslovně uplatňuje důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“).

Stěžovatelka konkrétně uvádí, že se krajský soud nezabýval tím, zda žalovaný postupoval v řízení v souladu s právními předpisy a vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci (dle § 3 odst. 4 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení). Žalovaný rovněž řádně nezkontroloval, zda jsou dány podmínky pro udělení azylu podle § 12 a § 14 zákona o azylu.

Z rozhodnutí není zřejmé, o jaké důkazy žalovaný své rozhodnutí opřel a také soudní rozhodnutí tyto důkazy neuvádí. Lze tedy mít za to, že skutkový stav byl zjištěn nedostatečně. Dle stěžovatelky je především povinností správního orgánu zjišťovat a vyhledávat důkazy. Pro stěžovatelku je velmi obtížné prokázat svá tvrzení. Krajský soud tedy nepřezkoumal, zda správní orgán vyvinul dostatečné úsilí a shromáždil takové důkazy, které by umožňovaly dostatečné zjištění skutkového stavu. Stěžovatelka dále namítá, že krajský soud se nezabýval udělením humanitárního azylu. Bez bližšího odůvodnění pouze konstatoval závěry, ke kterým došel žalovaný. Tím, že krajský soud bez bližšího odůvodnění pouze konstatoval závěry, ke kterým došel žalovaný, porušil ustanovení § 3 odst. 3 a 4 a ustanovení § 46 správního řádu.

Stěžovatelka dále uvádí, že naprosto konkrétně vyjádřila svou obavu z možných následků svého návratu do Čínské lidové republiky (dále též ČLR). Po návratu by se stěžovatelka ocitla v neřešitelné ekonomické situaci. Vzhledem k tomu, že se jedná o mladého člověka, který by měl možnost v ČR si nově uspořádat život, je zřejmé, že měly být zváženy důvody pro udělení humanitárního azylu. Humanitární situace v ČLR není uspokojivá a velká část obyvatel žije v absolutní chudobě. Zvláštní osobní poměry stěžovatelky spolu se situací v zemi původu tak zakládají humanitární důvody, pro které měl být azyl stěžovatelce udělen.

Krajský soud se dle stěžovatelky nezabýval a v odůvodnění rozsudku neuvedl, zda správní uvážení ohledně neudělení azylu humanitárního nepřekročilo meze zákona a zda jej správní orgán nevyložil příliš úzce. Proto, že v zákoně o azylu chybí výčet humanitárních důvodů a jejich konkretizace je ponechána na uvážení správnímu orgánu, je nutné soudně přezkoumat meze tohoto uvážení. Je zřejmé, že smyslem zákona o azylu je posoudit individuálně každou situaci žadatele. Za určitých okolností i důvody ekonomické mohou být podřazeny pod § 14 zákona o azylu jako důvody humanitární.

Vzhledem k uvedenému stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, současně žádá o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 12. 1. 2005 poukázal na některé obsahové chyby podané kasační stížnosti a shledal kasační stížnost z těchto důvodů nesrozumitelnou a zmatečnou a rozhodnutí o ní ponechal na uvážení Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační

stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 4. 6. 2003 na základě žádosti o udělení azylu, v níž stěžovatelka uvedla, že v Číně nemohla najít stálé zaměstnání a měla existenční problémy. Dále uvedla, že je čínské národnosti, buddhistického vyznání a není a nikdy nebyla členkou politické strany nebo jiné organizace. V ČR chtěla najít práci.

V pohovoru konaném za přítomnosti tlumočníka z čínského jazyka dne 10. 7. 2003 stěžovatelka upřesnila, že v Číně po ukončení školní docházky pracovala v obchodě, ale později onemocněla a zůstala doma. Do svého odjezdu v říjnu 2002 pomáhala rodičům na poli. Stěžovatelkou vydělané peníze nestačily na obživu a proto se rozhodla odjet z vlasti do ČR, neboť slyšela o možnosti zde pracovat. O azyl požádala, jelikož „jako žadatelka nemůže být zadržena“. V případě návratu do vlasti se obává toho, že nebude schopna splatit dluh, který ji vznikl v souvislosti s vycestováním.

Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 11. 7. 2003 rozhodnutí, kterým stěžovatelce neudělil azyl dle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a zároveň rozhodl, že se na stěžovatelku nevztahuje překážka vycestování. Z výpovědi stěžovatelky dospěl žalovaný k závěru, že důvodem podání žádosti o azyl byly problémy ekonomické a snaha po legalizaci pobytu v ČR.

Stěžovatelka rozhodnutí žalovaného napadla žalobou. Krajský soud žalobu zamítl, když dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Rozsudek soudu napadla stěžovatelka včas podanou kasační stížností.

Stěžovatelka v kasační stížnosti výslovně namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předchozím řízení [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. K tvrzené nezákonnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. konstatuje Nejvyšší správní soud, že tato spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má,

nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 6 cit. zákona se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Z předloženého spisového materiálu je zřejmé, že stěžovatelka v průběhu správního řízení neuvedla žádné skutečnosti, které by byly podřaditelné pod důvody pro udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu. Důvodem pro podání žádosti o azyl byly potíže stěžovatelky s obživou, když vydělané finanční prostředky na ni nestačily. Za této situace žalovaný jak v rozhodnutí prvního stupně, tak soud v žalobou napadeném rozhodnutí správně usoudil, že podmínky pro udělení azylu podle ust. § 12 v daném případě splněny nejsou.

Namítá-li stěžovatelka, že splňuje podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, nelze s ní souhlasit.

Udělení tzv. humanitárního azylu neboli azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu je věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele, protože na udělení azylu z humanitárního důvodu není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Institut „případu hodného zvláštního zřetele“ je neurčitým právním pojmem, avšak vlastní rozhodnutí správního orgánu humanitární azyl udělit či nikoliv, je výsledkem správního uvážení.

Soudu nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli, to je věcí oprávnění správního orgánu. Soud rozhodnutí o humanitárním azylu přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů, věcně jen v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem. Pokud správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatelky, tak i stav v její zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci, zejména, když stěžovatelka ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sám neuváděla. Ekonomické problémy stěžovatelky bez přistoupení dalších okolností hodných zvláštního zřetele k udělení humanitárního azylu dle ustanovení § 14 zákona o azylu nepostačují. Stěžovatelka se nesprávně domnívá, že důvody, pro které opustila vlast, jsou ve vztahu k udělení humanitárního azylu relevantní.

V této souvislosti odkazuje Nejvyšší správní soud na usnesení Ústavního soudu ze dne 15. března 2004 č. IV. ÚS 12/04, ve kterém vymezil Ústavní soud institut azylu následovně: *„Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik*

závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.“

Výše citované usnesení Ústavního soudu označilo kategorii „důvody zvláštního zřetele hodných“ s ohledem na skutečnost, že žádný tuzemský právní předpis ani Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod jej neobsahuje, za tzv. neurčitý právní pojem, jehož definování v právním předpise pro jeho povahu samu není vhodné, ba dokonce ani možné, a proto se zjištění důvodů zvláštního zřetele hodných odvíjí od hodnocení okolností konkrétního případu, z nichž pak příslušný orgán učiní závěr, zda tyto důvody existují. Ekonomická situace, která v zemi původu panuje, postihuje všechny jeho obyvatele a ačkoli je odchod stěžovatelky z vlasti lidsky pochopitelný, neimplikuje automaticky povinnost státu udělit azyl z humanitárních důvodů; jeho udělení musí být odůvodněno zvláštní situací stěžovatelky zjištěnou z konkrétních okolností jejího případu.

Shodně s názorem krajského soudu Nejvyšší správní soud neshledal, že by žalovaný rozhodl o neudělení humanitárního azylu v rozporu se zákonem. Žalovaný nepřekročil meze správního uvážení a své rozhodnutí taktéž dostatečně odůvodnil.

Není tedy naplněn kasační důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Druhou námitkou stěžovatelka, ačkoliv tak nečiní odkazem na konkrétní odstavec ustanovení § 103 s. ř. s., uplatňuje kasační důvod zakotvený v odstavci 1 písm. b) výše citovaného ustanovení, když napadá nedostatečné zjištění skutkového stavu žalovaným. Dle stěžovatelky je především povinností správního orgánu zjišťovat a vyhledávat důkazy. Krajský soud se dle stěžovatelky nezabýval tím, zda žalovaný vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci (dle ustanovení § 3 odst. 4 a § 46 správního řádu).

Pokud jde o řízení před správním orgánem, je povinností správního orgánu respektovat základní pravidla řízení, vyplývající z § 3 správního řádu vyjadřující v obecné formě hlavní zásady správního řízení, rozvedené a konkretizované v dalších zákonných ustanoveních. V řízení o azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování, uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu, který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. Důkazní břemeno v azylovém řízení stíhá žadatele o azyl. Z žádného zákonného ustanovení nelze dovodit, že by správní orgán byl povinen prokazovat z vlastní iniciativy žadatelova tvrzení. Správní orgán taktéž není povinen seznamovat žadatele o azyl s důvody, pro které by mohlo být jeho žádosti vyhověno. Ze správního spisu jednoznačně vyplynulo, že se žalovaný zabýval všemi stěžovatelkou uvedenými tvrzeními. V daném případě z průběhu správního řízení jednoznačně vyplynulo, co bylo důvodem podání žádosti o azyl, jaké skutečnosti vedly stěžovatelku k odchodu z vlasti. Taktéž sama stěžovatelka nežádala o doplnění protokolu. Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného je seznatelným způsobem zřejmé, které skutečnosti byly jeho podkladem i jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů a při použití právních

předpisů, na základě nichž rozhodoval. Rovněž je z něj zřejmé, proč žalovaný stěžovatelce azyl neudělil. Žalovaný své povinnosti zjistit přesně a úplně skutečný stav věci, dostal a opatřil si potřebné podklady pro rozhodnutí. Podle názoru Nejvyššího správního soudu je rozhodnutí žalovaného vydáno v souladu se zákony a je také dostatečným způsobem odůvodněno. Skutková podstata má náležitou oporu ve spisech, při jejím zjišťování nebyl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že by to mohlo ovlivnit jeho zákonnost.

Taktéž krajský soud se námitkou nedostatečně zjištěného stavu v odůvodnění svého rozsudku zabýval a stěžovatelkou pouze v obecné rovině namítané porušení ustanovení § 3 odst. 4 správního řádu v daném případě neshledal.

Nejvyšší správní soud neshledal naplnění tvrzeného kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Taktéž námitka stěžovatelky, kterou je možné dle jejího obsahu podřadit pod kasační důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., spočívající v kritice postupu krajského soudu, který dle stěžovatelky bez bližšího odůvodnění pouze konstatoval závěry, ke kterým došel žalovaný, není opodstatněná.

Jak vyplynulo z napadeného rozsudku, krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů ve smyslu § 75 odst. 2 s. ř. s. a ztotožnil se žalovaným v tom, že stěžovatelka nenaplnila žádný z důvodů pro udělení azylu. Krajský soud se dostatečným způsobem vypořádal se všemi žalobními námitkami a svůj právní názor také řádně odůvodnil. Rovněž namítané porušení správního řádu krajským soudem je vyloučeno, neboť soudy ve správním soudnictví postupují podle soudního řádu správního (zákon č. 150/2002 Sb.) a nikoli podle správního řádu (zákon č. 71/1967 Sb.), což je předpis upravující řízení před správními orgány. Důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. rovněž nebyl naplněn.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., když naopak shledal, že Krajský soud v Brně nepochybil, jestliže žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Protože stěžovatelka neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. října 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu